

Bilaga 1: Plan för övervakning och granskning av finanspolitiken 2025–2028

Övervakning av finanspolitiken

Det grundläggande målet för övervakningen av finanspolitiken är att säkerställa att finanspolitiken främjar hållbarheten i de offentliga finanserna och att beredningen av finanspolitiken erbjuder goda förutsättningar för beslutsfattande. Genom övervakningen säkerställs uppställningen av finanspolitiska mål samtidigt som regelefterlevnaden och målpuppfyllelsen bedöms. Dessutom verifieras tillförlitligheten i de prognoser som utgör underlag för finanspolitiken. Ett mål är också att främja reglernas transparens och begriplighet. Bestämmelser om oberoende övervakning av finanspolitiken finns i den finanspolitiska lagen (869/2012), statsrådets förordning om en plan för de offentliga finanserna (120/2014) samt i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2024/1263, EU:s direktiv om budgetramverk (2011/85/EU) och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 473/2013.

Övervakningsarbetet riktas i första hand in på författningsgrundade uppgifter. Övervakningen gör offentliga bedömningar och ställningstaganden om uppfyllelsen av de finanspolitiska målen, regelefterlevnaden, åtgärdernas effekter och tillförlitligheten i finansministeriets prognoser. Den finanspolitiska övervakningens huvudsakliga observationer rapporteras två gånger om året, på våren/försommaren och i slutet av året. Den rapport som publiceras i slutet av året lämnas i form av en särskild berättelse till riksdagen. Övervakningen och granskningen av finanspolitiken ger 2026 en gemensam berättelse till riksdagen om de observationer som gäller hela valperioden.

Dessutom gör övervakningen analyser av varierande ämnen och utfallet av dem rapporteras i separata berättelser eller arbetspapper om övervakningen. År 2025 fortsätter utredningsarbetet som inleddes 2024, där man analyserar de finanspolitiska åtgärder som vidtogs 2020–2022 för att stödja ekonomin till följd av coronapandemin med avseende på deras inriktning, tidpunkt och dimensionering.

Från och med 2024 påverkas den regelbundna övervakningen avsevärt av EU:s förnyade regelramverk. Övervakningen av finanspolitiken bedömer efterlevnaden av den tillhörande nettoutgiftsbegränsningen som grundar sig på skuldållbarhetsanalysen. På det sätt som senare kommer att preciseras i den nationella lagstiftningen kommer övervakningen dessutom att gälla de antaganden som används som grund för Finlands medelfristiga plan. År 2025 görs en bedömning av antagandena och projektionerna i EU-kommissionens skuldållbarhetsanalys till de delar som är väsentliga för Finland.

Utöver de regelbundna rapporterna bereder den finanspolitiska övervakningen yttranden till riksdagen enligt vedertagen praxis i samband med behandlingen av planen för de offentliga finanserna och budgetpropositionen för det kommande året. Dessutom deltar den finanspolitiska övervakningen i den finanspolitiska expertdiskussionen t.ex. genom att ordna seminarier samt genom blogg- och forskningspublikationer. I början av 2025 genomförs ett seminarium för intressentgrupper där temat är det nya EU-regelverket.

I verksamheten utnyttjas expertnätverk. Centrala intressentgrupper är till exempel Rådet för utvärdering av den ekonomiska politiken, finansministeriet, Finlands Bank och Statistikcentralen, som också deltar i sammanträdet för expertgruppen för de offentliga finanserna, som den finanspolitiska övervakningen ordnar årligen.

Den finanspolitiska övervakningen fortsätter att utveckla verksamhetens innehåll och stärka analysmetoderna. Ett centralt utvecklingsprojekt är att bygga upp en övergripande analysram för de offentliga finanserna. Målet är att införa analysramen under 2025 för att stödja uppgifterna inom den regelbundna bedömningen. Ramen betjänar bland annat övervakningen av efterlevnaden av reglerna, bedömningen av om de korrigerande åtgärderna är tillräckliga samt bedömningen av tillförlitligheten i prognoserna. Före införandet säkerställs att processen är användbar och fungerande bland annat genom tillräcklig dokumentation. Efter införandet fortsätter arbetet med att utveckla metoderna och beräkningsprocessen för att ytterligare öka ramens användbarhet.

Utvecklingen av ett R-språkbaserat användargränssnitt för ekonomiska data och en figurdatabank tillsammans med en extern partner (Robonomist) inleddes 2024. Användargränssnittet möjliggör en effektiv användning och vidareförädling av de källuppgifter som behövs för övervakningen och rapporteringen. Den finanspolitiska övervakningen fortsätter att regelbundet (månatligen) publicera sin alternativa beskrivning av konjunkturläget, dvs. färgdiagrammet över konjunkturläget och samlingsindikatorn som härletts från diagrammet (inkl. prognos), och utnyttja den i den regelbundna rapporteringen. Motsvarande arrangemang utvecklas också för analys av konjunkturläget i andra EU-länder (EU heatmap).

Under 2025 kommer den finanspolitiska övervakningens webbplats att förnyas, som också bidrar till funktionens profilering. Samtidigt främjas produktionen av interaktivt innehåll för ekonomiska data på den interna och externa webbplatsen med beaktande av de ramar som genomförandet av det digitala utvecklingsprogrammet medför.

Kompetensen hos personalen när det gäller de bedömningsuppgifter som ingår i övervakningen samt den metod- och analysmedelkompetens som är väsentlig för uppgifterna fortsätter genom interna utbildningar. Kompetenskartläggningen av uppgifterna inom övervakningen och granskningen av finanspolitiken genomförs under året.

Ett aktivt expertsamarbete genomförs också i internationella nätverk för oberoende finanspolitiska övervakare (IFI). Aktiva samarbetsnätverk är för närvarande EU IFI-nätverket för EU:s finanspolitiska övervakare, EUNIFI-nätverket som leds av EU-kommissionen, Working Party of PBO and IFIs som leds av OECD samt Baltikums och Nordens gemensamma IFI-nätverk. Internationellt samarbete bedrivs också i viss utsträckning på initiativ av Europeiska centralbankssystemet och European Fiscal Board.

Granskning av finanspolitiken

Granskningen av finanspolitiken ingår i den externa revision som Statens revisionsverk tilldelats som uppgift genom lag. I denna uppgift tillämpas de internationella ISSAI-revisionsstandarderna. Anvisningen för granskning av finanspolitiken revideras 2025 inom ramen för uppdateringen av revisionsinstruktionerna.

Granskningen av finanspolitiken inriktas på finanspolitikens beredning, kunskapsunderlag och styrmedel. Utgångspunkten är att granskningsteman är engångsteman, medan man inom övervakningen av finanspolitiken kontinuerligt följer upp och rapporterar om till stor del etablerade bedömningsområden. Granskningen av finanspolitiken stödjer övervakningen av finanspolitiken så att man på basis av granskningsobservationerna kan lyfta fram sådana ämnen som senare följs upp inom ramen för övervakningen. Å andra sidan kan man genom granskningar komplettera övervakningsuppgiften och genom granskningsmetoder närma sig de risker som observerats i övervakningsarbetet. Revisionsverket leder verksamheten i Fiscal Policy Audit-nätverket, som lyder under kontaktkommittén för externa revisorer inom Europeiska unionen (EU CC), och deltar även i övrigt aktivt i nätverkets arbete. Andra länders erfarenheter och aktuella finanspolitiska granskningsdata utnyttjas i planeringen av egna granskningsteman och granskningsupplägg.

År 2025 färdigställs en granskning av flera revisionslag som gäller klimatpolitikens kunskapsunderlag samt en finanspolitisk granskning av de mikrosimuleringsmodeller som används som grund för det finanspolitiska beslutsfattandet. Målet för planeringsperioden 2025–2028 är att inleda och årligen publicera 1–2 granskningar av finanspolitiken.

Som ett nytt granskningstema inleds 2025 en finanspolitisk granskning av utgifts-, inkomst- och strukturkartläggningen.

Uppföljningen fokuserar bland annat på verkställandet av den nationella finanspolitiska ramen som ska revideras samt på hur finansieringsmodellen för välfärdsområdena fungerar och hur den ekonomiska styrningen lyckas. Granskningar av dessa kan genomföras under planeringsperioden.

Helsingfors den 19 december 2024

Matti Okko
direktör